

Muziek op maat maakt cliënten blij, actief of juist rustig

De meeste mensen houden van muziek. Het stimuleert in onze hersenen de gebieden die met taal, beweging en emotie te maken hebben. Muziek maakt ons blij, actief of juist rustig. Ook in het leven van mensen met een ernstig verstandelijke beperking en moeilijk verstaanbaar gedrag (evb+) speelt muziek een belangrijke rol. Muzikagoog Maurice de Lange ervaart dat dagelijks als hij met onze cliënten aan de slag is. Waar wij geraakt worden door een mooie tekst of een te gekke melodie, kunnen het vaak ook andere muzikale motieven zijn die de cliënten met evb+

aanspreken. Bijvoorbeeld eigen vocale klanken, een ritme in het tempo waarop men wiegt of het geluid van een bepaald instrument. Wat aanspreekt in muziek, dat verschilt van cliënt tot cliënt. Eigenlijk net als bij ons. Maurice componeert al vijftien jaar muzieknummers die zijn afgestemd op de individuele situatie van cliënten. Het luisteren naar een persoonsgericht nummer kan – mede afhankelijk van de omstandigheden op dat moment - grote positieve effecten hebben op een cliënt.

→ Maurice: "Soms vindt Ruud het prettig om via de koptelefoon naar zijn nummer te luisteren."

Hoe komt een muziknummer op maat tot stand? Maurice vertelt: "Tijdens de muziekactiviteiten observeer ik al spelende op welke muzikale motieven een cliënt positief reageert. Welk tempo past bij de natuurlijke bewegingen van zijn lichaam, welke

woorden, pretgeluiden of klanken maakt hij zelf? Reageert iemand op ritmische of juist op melodische muziek? Heeft de cliënt een voorkeur voor een bepaald instrument?" Daarnaast bekijkt Maurice of het wenselijk is om het muziekstuk een bepaald karakter mee

te geven. "Als de cliënt regelmatig escaleert, dan kies ik bijvoorbeeld voor een rustgevende basis. Maar er zijn ook cliënten die drukke muziek prettig vinden. Of muziek met dikke, vette bassen."

Opname en productie

De vocale geluiden van de cliënt worden tijdens één of meerdere opnamesessies 'ontlokt'. "Met een eenvoudig, maar effectief opnameapparaat", licht Maurice toe. "Het is zaak dat de zinnen, woorden of klanken van de cliënt zonder achtergrondgeluid worden opgenomen. Zo kan ik ze daarna knippen en bewerken tot samples in mijn muziekstudio. Daar bouw ik een heel nummer om de samples heen, afgeleid van wat ik eerder bij de cliënt heb geobserveerd. De meeste nummers zijn basaal, ritmisch en hebben een herhalend karakter, waarbij vooral de pure, eigen vocale geluiden centraal blijven staan. Tot nu toe reageren de meeste cliënten wonderbaarlijk positief op hun 'eigen' nummer.

"Ik probeer nummers meestal ook een modern jasje mee te geven, zodat de begeleiders ze ook nog als prettig ervaren wanneer ze heel vaak worden afgespeeld op de groep. Het samenstellen van een nummer kost al gauw tien uur. Maar zeg nou zelf, is dat veel als een cliënt er vervolgens tien jaar van kan profiteren?"

Hoe wordt het ingezet?

"Als een nummer klaar is, probeer ik tijdens de muziekactiviteit uit of het inderdaad een positief effect heeft op de cliënt", licht Maurice toe. "Als dat inderdaad zo is, deel ik het nummer met de persoonlijk begeleiders, tegenwoordig via een digitaal bestand. Zij kunnen het nummer dan via een smartphone afspelen op een bluetooth box of koptelefoon." Maurice geeft aan dat een op maat gemaakt nummer positieve effecten kan hebben, maar dat de manier van aanbieden daarbij een grote rol speelt. "Een nummer komt pas goed tot zijn recht in een rustige, stille omgeving zodat de muziek zonder afleiding kan binnenkomen bij de cliënt".

Ook is het niet de bedoeling dat een begeleider het nummer start en vervolgens wegloupt. Het afspelen van de muziek, het samen beleven... dat is juist een mooie aanleiding om kwalitatief contact te maken vanuit en met de cliënt. Om hem een stuk persoonlijke aandacht en vertrouwen te geven." Het op maat gemaakte nummer kan ook worden ingezet op het moment dat een cliënt hoog in de spanning zit of dreigt te escaleren. "Bij voorkeur voordat het toppunt is bereikt", zegt Maurice. "Zodat de positieve vibes van de muziek het kunnen winnen van de spanning."

Ruud

"Neem nou Ruud. Hij was altijd vrolijk tijdens het muziekuurtje", vertelt Maurice. "Maar naast dat blijmoedige, heeft hij elke dag ook een moeilijk moment. Meestal rond vier uur, als het wat rustiger is in zijn dagstructuur. Toen ik hem op een gegeven moment over het terrein hoorde schreeuwen, wilde ik ook bij hem proberen of het positieve van muziek zijn moeilijke momenten kon doorbreken. Bij Ruud kan de spanning razendsnel zakken als hij naar het nummer luistert dat ik inmiddels speciaal voor hem heb gemaakt. "Maar het blijft afhankelijk van wat er op dat moment gebeurt in zijn leven. Samen met een begeleider luisteren naar muziek blijft een hulpmiddel. Het biedt geen garantie."

Subsidie

Maurice produceert de op maat gemaakte nummers in zijn eigen thuisstudio. Omdat dat best veel tijd kost, vroeg hij samen met de adviseur externe financiering van Koraal een subsidie aan bij Stichting FNO, zodat hij niet meer in privé tijd aan de nummers hoeft te werken maar de uren vergoed krijgt. Op basis van een plan en een begroting is die aanvraag nu goedgekeurd. En dat betekent dat binnenkort veel meer van onze cliënten kunnen profiteren van muziek op maat." ■

Zelf een keertje luisteren?

Benieuwd naar hoe muziek op maat klinkt en hoe Ruud er op reageert? Klik dan hier om het filmpje van Maurice en Ruud te bekijken op YouTube.